

ex. 6/8
9084/RC/92
14 januari 1992

Land: IRAN

Onderwerp: Iran
(CVIN-bijdrage)

Referenties: rapport 5217/RC/91 "Iran in gematigder vaarwater".

Datum van waarneming: eerste helft januari 1992

Bron: Diverse

Opmerkingen: GEEN EXPLOITATIE ZONDER OVERLEG.

Bijlagen: -

Mede Verzonden aan:

AZ/SG	ex. 1/8
BuZa/AMAD	ex. 2/8
Hoofd BVD	ex. 3/8
Hoofd MID	ex. 4/8
Plv. Hoofd MID/KL	ex. 5/8
Plv. Hoofd MID/KM	ex. 7/8
Hoofd IDB	ex. 8/8

MILITAIRE HILFSTOEFDIENST KLB	
Secretarie	
Ingekomen	14 JAN. 1992
Nr. MID-KLW 0900/e-92	

AAN: Plv. Hoofd MID/KLu

IRAN

1. De economische situatie

De Iraanse economische ontwikkeling wordt bemoeilijkt door diverse factoren: een geboortenpercentage van 3.9% per jaar, een werklozenaantal van 4 à 5 miljoen, inflatie van 40 à 50%, lage economische groei, namelijk 2 à 3% tegenover de geplande 8% en een geringe deviezenreserve.

Recentelijk heeft de Iraanse regering een vijfjarenplan het licht doen zien, dat van een totale investering van 377 miljard \$ uitgaat, zijnde 75 miljoen dollar per jaar. Belangrijkste doelstellingen zijn het ontwikkelen van de industrie, het reduceren van de inflatie en de werkloosheid, het ontwikkelen van de olieexport en de landbouw en het handhaven van een hoog niveau van landsverdediging. Het eerste jaar (1990) van het vijfjarenplan is relatief succesvol verlopen, ook omdat de relatief hoge olieprijs van 30\$ per barrel additionele inkomsten uit olieexport van 3 à 4 miljard \$ creëerden. Bovendien wendden vele afnemers zich tot Iran als substituut voor Irak en Koeweit. Echter in 1991 trad een daling van de olieprijs op en het door de OPEC aan Iran in maart 1991 toebedeelde productiequotum was 3.217 miljard barrel per dag. Zodoende valt over het jaar 1991 een daling van de olieinkomsten te verwachten. Geconstateerd moet ook worden dat er een verslechtering is opgetreden van de huisvesting en de electriciteits- en watervoorziening. In de begroting voor de jaren '91-'92 had Iran op basis van de geprojecteerde olieinkomsten 124 miljard US\$ aan uitgaven geraamd, waarvan 30% zou worden bestemd voor ontwikkelingsprojecten. Over dit lopende begrotingsjaar worden de inkomsten geraamd op 107 miljard US\$ (55% uit de export van olie en gas en 31% uit belastingen), zodat er een deficit is van 16.5 miljard US\$.

Iran beoogt speciaal de economische contacten met West-Europa uit te bouwen. Iran wil immers buitenlandse kredieten en investeringen. Over 1990 heeft Iran 2 tot 2.5 miljard US\$ aan hulp, kredieten en leningen ontvangen van hoofdzakelijk Italië, Japan, Groot-Brittannië en Duitsland. Momenteel is de Europese Gemeenschap een van de hoofddoelen voor Iraanse diplomatieke inspanningen, teneinde te bevorderen dat deze een tegenwicht gaat vormen tegen Amerikaanse hegemonie in de Golfregio en teneinde meer steun uit die hoek te kunnen ontvangen. Verbetering van het

[REDACTED]

levenspeil in Iran zal naar verwachting slechts zeer geleidelijk kunnen optreden.

2. Relatie Iran - Frankrijk

Op 29 december j.l. heeft de Secretaris-Generaal van het Franse Ministerie van Buitenlandse Zaken, [REDACTED] een 'globaal accord' getekend met de Iraanse vice-Minister van Buitenlandse Zaken, [REDACTED]. Hieraan waren twee jaren van onderhandelingen voorafgegaan. Het betreft de finale regeling van een geschil dat betrekking had:

- enerzijds op het restant van de te betalen hoofdsom, vermeerderd met rente, die de Shah van Iran in 1974 had geleend aan het 'Commissariat à l'énergie atomique' (CEA), voor de financiering van de bouw van een fabriek voor de verrijking van uranium, door het Europees consortium Eurodif. Dit project werd geannuleerd na de Islamitische Revolutie in 1979. Frankrijk zou in ieder geval één miljard US\$ aan Iran dienen terug te betalen;
- anderzijds op de schadeloosstelling aan vijf grote Franse ondernemingen vanwege de annulering door de Islamitische Republiek begin jaren '80 van contracten gesloten met de regering van de Shah. De betreffende ondernemingen zouden minder dan de aanvankelijk verlangde vijf miljard franken toegezegd hebben gekregen, maar toch tevreden gesteld zijn. Het betreft hier een geheime overeenkomst.

Het hierboven genoemde bedrag ad één miljard US\$ zou als volgt betaald worden: 550 miljoen US\$ binnen 48 uur na het sluiten van de overeenkomst en drie termijnen van 150 miljoen US\$ in de loop van 1992.

De Shah van Iran had Eurodif het betreffende bedrag geleend, teneinde verrijkt uranium te maken voor hem. Toen de ayatollah's aan de macht waren gekomen, werd de opdracht bevroren, waarna het geschil ontstond. Frankrijk had reeds in 1986 en 1987 630 miljoen franken terugbetaald, naar aanleiding van de bevrijding van Franse gijzelaars uit Libanon. In feite heeft de Franse staat zelf de Franse ondernemingen Eurodif, maar ook Framatome, Spie-Batignolles en Alstom, schadeloos gesteld, die reeds een begin hadden gemaakt met de bouw van een kernreactor in Iran.

[REDACTED]

Zodoende kost de ongelukkige nucleaire samenwerking met Iran, die in 1974 gestart is, veel meer dan het terugbetalen van de lening. Wellicht dat na dit accoord voor Franse ondernemingen de weg is vrijgemaakt om op de Iraanse markt te opereren. Echter een normalisatie van de Frans-Iraanse relaties wordt - latent - bedreigd door de arrestatie van de Iraniër [REDACTED] [REDACTED] 30 december j.l., in Zwitserland, op verdenking van betrokkenheid bij de moord op [REDACTED].

3. Relatie Iran - Centraal Aziatische Republieken

Van 24 november tot 3 december 1991 bezocht de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken, Velayati, aan het hoofd van een hoge politiek-economische delegatie Moskou, maar ook de republieken Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Toerkmenistan, Tadzjikistan en Azerbeidzjan. De Centraal-Aziatische republieken stemden in met de Iraanse voorstellen tot het intensiveren van de relaties. Concreet houdt dit in het oprichten van Iraanse bankfilialen in de hoofdsteden van de verschillende republieken, het instellen van luchtverbindingen, uitbreiding van de samenwerking inzake radio en televisie, het houden van Iraanse handelsbeurzen, het oprichten van 'joint-ventures', uitwisseling van hoogleraren en studenten, het bevorderen van de kennis van het Farsi en het stichten van Iraanse consulaten-generaal reeds in de eerste maanden van 1992. Tevens wil Iran voor 30% bijdragen in de bouwkosten van Moskeeën en Koran-scholen. Overigens zou de Armeense Minister van Buitenlandse Zaken hebben verklaard een hogere prioriteit te geven aan de uitbouw van de betrekkingen met Iran dan aan die met Turkije.

4. Relatie Iran - Jordanië

In januari 1991 besloten Iran en Jordanië weer diplomatieke betrekkingen aan te knopen. Iran zal waarschijnlijk trachten zijn diplomatieke aanwezigheid in Jordanië te gebruiken om de contacten met fundamentalistische terroristen in de bezette gebieden, speciaal afkomstig van Islamitische Jihad en Hamas, aan te halen. Tevens

[REDACTED]

zal Iran trachten de banden met de invloedrijke Islamitische Broederschap in Jordanië aan te halen. Recentelijk bracht ook een delegatie van die organisatie een bezoek aan Iran.

5. Relatie Iran - Egypte

Wederzijds zijn vertegenwoordigingen gevestigd. 'Camp David' alsmede het feit dat Iran gekant is tegen Egyptische - evenals Syrische - betrokkenheid bij de defensie van het Golfgebied, vormen geschilpunten tussen beide landen.

6. Relatie Iran - Syrië

Beide landen hebben de dialoog geïnstitutionaliseerd binnen een comité voorgezeten door de vice-presidenten van beide landen. Een controversieel punt binnen de Syrisch-Iraanse relaties heeft betrekking op Libanon, speciaal het feit dat Syrië de pro-Iraanse Hizbollah-groep in toom houdt en Libanon duidelijk onder Syrische dominantie wil brengen. Iran heeft immers aspiraties gekoesterd om zijn invloed over de Shiïten in Libanon uit te breiden. Dat Syrië heeft ingestemd met deelneming aan de Midden-Oosten conferentie werd door Iran evenmin geapprecieerd.

7. Relaties Iran - Irak

Voorafgaand en tijdens de Golfoorlog keurde Iran weliswaar de bezetting van Koeweit scherp af, maar kon het de massale Westerse interventie evenmin van harte billijken. Naar aanleiding van de Shiïtische opstand die uitbrak na de nederlaag van [REDACTED] riep Iran weliswaar op tot het omverwerpen van het Iraaks regiem, maar bij die verbale steun liet men het verder. Daarenboven heeft Irak ca. 140 Iraakse vliegtuigen die naar Iran ontsnapt waren en die het weigert af te geven. Iran houdt voorts vast aan de eis tot schadevergoeding vanwege de door Irak gestarte eerste Golfoorlog.

8. Iran en de Golf-regio

De tweede Golfoorlog en de Iraakse nederlaag hebben Iran in een goede positie gebracht om te trachten een centrale positie te gaan innemen in de Golfregio. Iran

[REDACTED]

spaart moeite noch kosten om de strijdkrachten weer op de been te brengen teneinde het vacuüm dat door de Iraakse nederlaag werd veroorzaakt op te vullen. Iran wil ook zelf zich de technologie eigen maken om zelf vliegtuigen, tanks, luchtverdediging en raketten te vervaardigen. Het land verricht ook grootscheepse aankopen op de internationale wapenmarkt. Bovendien getroost Iran zich inspanningen om een kernwapen te kunnen krijgen. Het land bezit de capaciteiten een regionale grootmacht te worden. Iran wil ook betrokken worden bij de verzekering van de veiligheid in de Golfregio en vindt dat outsiders - waaronder Egypte en Syrië - daar niets te zoeken hebben.